

۲۰۲۰/۱۱/۲۵

شاه محمود محمود / جغرافیه

معرفی «گذر و مسجد اندرابی ها کابل» در قاموس کبیر افغانستان

قاموس کبیر افغانستان، در کنار شرح و تسجیل لغات، مجمع اللغات، تاریخ، جغرافیه، اقتصاد و بسی مسائل دیگر مربوط افغانستان می پردازد، شخصیت‌های فرهنگی، خدمتگزار افغانستان را تحت کتگوری که مناسب خدمات آنها باشد مانند «آبدات تاریخی، زراعت و رجال و شخصیت های تاریخی و خدمتگزاران ملی» باشد تسجیل و آنلین می سازد. پورتال افغان جرمن آنلین و قاموس کبیر افغانستان هر دو مسؤولیت خود می داند که بدون ارتباطات شخصی، حُب و بغض های شخصی، در تمام ساحات متذکره ، برای مردم معرفی کند.

گذر اندرابی شهر کابل به طرف شمال دریای کابل واقع شده است . اندرابی از گذر های تاریخی شهر کابل شمرده میشود . که تقریباً چهار صد سال سابقه دارد. گفته میشود که در قدیم یک تعداد مردم از اندراب ولایت بغلان به کابل آمده و در اینجا مسکن گزین شدند که تا اکنون این گذر به آن نهم مسمی شده و هنوز چند خانواده از آن مردم سابق مسکون میباشد . اما فعلاً خانه های این گذر فرسوده و کوچه های آن کثیف گردیده است.

در منطقه اندرابی بندی در بستر دریا بسته شده است که بنام بند ناظر صفر

یاد می‌گردد و جوی اندرابی را از آن کشیده اند که از داخل کوچه اندرابی ها می‌گذرد و تا نواحی بی بی مهر و ، کلوپ عسکری و میدان هوایی آب می‌رساند ناظر صفر . ناظر امیر حبیب الله خان و وکیل گذر در محله اندرابی بود. استاد محمد انور بسمل و استاد ابراهیم صفا پسران نامدار او بودند و نیز محمد اختر که توطیه قتل اعلیحضرت غازی امان الله خان را ریخت و بعد از محاکمه اعدام گردید . فرزند ناظر صفر بود. درین محاکمه اعلی حضرت خود، مستنطق بودند.

همچنان در زمان امیر امان الله . میرزا قاسم خان که از سارباغ سمنگان و ریس تنظیمه بلخ بود. شاه به شمال افغانستان سفر کرد . میرزا محمد قاسم خان از او پذیرای شاهانه کرد .

در ختم سفر میرزا محمد قاسم خان را باخود به کابل برد . و در همین گذر جای داد و بافامیل و اقربای خویش در گذر اندرابی زندگی می‌کرد.

و مسجد اندرابی ها را در مقابل قبر تیمور شاه . اوساخت . وقتی حبیب الله خان کلکانی به قدرت رسید (میرزا محمد قاسم ، دوباره ریس تنظیمه بلخ شد. درین وقت خلیل الله خلیلی مستوفی بلخ مقرر گردید .

- 1 عده ای را را عقیده بر آن است مردمان مالدار که از اندراب بکابل می‌آیند و در محوطه کنار دریای کابل بودباش داشتند .

بدین لحاظ مردم کابلی آنها را اندرابی می‌گفتند . این مردم تجارت حیوانات را می‌نمودند . حیوانات را از ولایات بکابل آورده می‌فروختند . آنها در همین محل سرای را اعمار نمودند که در آن حیوانات را نگهداری می‌کردند .

2- در زمان سلطنت محمدنادرشاه سرک جدید به دو طرفه دریای کابل اعمار گردید و به گذر های باغبان کوچه و گذر اندرابی ها بیشتر رونق داد. شهرت این گزر بابت دکان کریم مارگیر بود که در داخل کوچه زندگی داشت و دهها هموطن ما برای هر قیسم مرض یرقان تداوی نزد او میآمدند .

در مقابل دکان موصوف خانه پدری هنرمند خوش صدا حبیب شریف موقیعت داشت که از مقابل دروازه شان جوی اندرابی میگذشت .

ضمناً از مکتب نسوان اندرابی که در زمان شاه امان الله تاسیس شده بود دهها بانو سرشناس که تاناسب وزارت و ریاست و وکالت در پارلمان رسیدند در مکتب نسوان اندرابی ها درس خوانده بودند.

بخشی از ویوار کابل تا چند سال قبل در داخل کوچه اندرابی ها موجود بود.. مسجد اندرابی ها

مسجد اندرابی ها که به مسجد علیا رتبه شهرت دارد در حدود صدسال قدمت دارد . با در نظر داشت سکونت مردم اندراب یقیناً مسجد در همین گزر وجود داشته است که بعداً میرزامحمدقاسم خان . درین گزر که حدود 400 سال را در بر دارد آنرا به شکلی فعلی دوباره اعمار کرد.

در داخل مسجد برای بیشتر از صدوپنجا نفر نماز گزار جای دارد و هموطنان ما نماز های پنجگانه و عبادات خویش را بر گزار مینمایند .

ضمناً فراموش نکنیم که اکثرآ هموطنان صفحات شمال افغانستان به خصوص ولایات بغلان بلخ سمنگان و بدخشان و تخار و دیگر ولایات شمال فاتحه خوانی اقارب خویش را درین مسجد برگزار میکنند.

از اینکه این مسجد در منطقه شلوغ شهر موقیعت دارد همیشه نماز گزاران به سهولت از آن استفاده مینمایند.

در دورسته مسجد دکاکین کلا دوازن شهرکابل است که از شهرت به سزایی ب خوردار است لیسه تجارت در جوار کوچه کافه پشتون از کافه های است که جوانان سرشوریده را گرد هم جمع موقیعت دارد . و در رسته دیگر مسجد کافه مینمود و باهم درد دل داشتند و مرامهای خویش را به یک دیگر انتقال میدادند و دهها مبارز و نویسنده مهمان آن کافه بود....

قاموس کبیر افغانستان

اسم یا کلمه	کنگوری	معرفی مختصر	شرح	معلومات مکملتر
گذر اندرابی	منطقه	این گذر از مسجد شاه دوشمشیره تا ده افغانان و از لب دریای کابل تا بلندی ها کوه اسملی، جائیکه نوآباد ده افغانان شروع میشود، وسعت دارد. در دهنه کوچه از جاده احمدشاهی - لب دریا مسجدی در عصر سراجیه اعمار گردید که بنام (مسجد اندرابی) یاد میشود در تورن کوچه که به شاخه متعدد تقسیم گردیده منازل رهائینی قرار دارد. دکان مشهور (کریم مارگیر) که مرکز طبابت اعتقادی بود، نیز در همین محله موقیعت داشت	از نظر تاریخی محله اندرابی به دو دلیل بیشتر زینزد مردم بود، یکی اینکه بعد از عائله سقوی مکتب نسوان و نیز شفاخانه مستورات همه بسته شدند و در عصر اعلیحضرت محمدنادرشاه نیز همچنان دروازه های مکتب نسوان بسته ماند. با آنکه تاریخ مجدد باز شدن شفاخانه مستورات و مکتب قابلگی دقیقاً معلوم نیست، اما گفته میشود که نخست در اثر ضرورت حاجل مردم در 1313ش (1934م) شفاخانه (قابلگی) در اندرابی در صارتی که در زمان سراجیه ساخته شده بود، به فعالیت آغاز کرد و نیز در جوار آن مکتب مسما به (مکتب اندرابی) برای نسوان گشایش یافت. محترمه زینب (یکی از نواده های امیر شیر طرخان، خانم سردار حشمت جان) که یکی از دختران اعزامی به ترکیه در زمان شاه امان الله بود، از نخستین مدیران این شفاخانه محسوب میشود که خدمات شایان در این راه انجام داد. یکی دوسال بعد این شفاخانه به محل اولی (شفاخانه مستورات) در عصر امانی (در جوار جاده میوند حالیه) انتقال یافت که تا امروز در آنجا است. مکتب اندرابی پس از انتقال شفاخانه انکشاف کرد و به تعداد شاگردان آن افزوده شد و به نام (مکتب مستورات) مسما گردید. این مکتب نیز چند سال بعد به دو محل دیگر انتقال یافتند و هریک بنام های (لیسه ملالی) و (لیسه زرغونه) شهرت یافتند	گذر و مسجد اندرابی ها کابل

د پانوی شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولی